

**Współfinansowane przez
Unię Europejską**

Seweryn Puchała

Program nauczania przedmiotu

PODSTAWY FOTOGRAFII I FILMU

Katolickie Liceum Sztuk Plastycznych

zawód plastyk 343204

Program jest rezultatem mobilności – zajęć z zaproszonym ze Słowacji ekspertem w ramach projektu maestri italiani 1, umowa nr 2022-1-PL01-KA121-VET-000067079 program Erasmus+

Nowy Sącz 2024

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP

II. OGÓLNA KONCEPCJA PROGRAMU

1. Cele ogólne
2. Cele szczegółowe

III. OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ NA KONIEC ETAPU KSZTAŁCENIA

IV. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI ORAZ WSKAZÓWKI METODYCZNE

1. Metody oraz formy działań.
2. Korelacje międzyprzedmiotowe
3. Dostosowanie programu do potrzeb indywidualnych uczniów
4. Wymagania bazowe

V. PRZEDMIOTOWE KRYTERIA OCEN

1. Kryteria oceny zadań plastycznych

VI. TREŚCI KSZTAŁCENIA: MATERIAŁ NAUCZANIA I OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

DZIAŁ I – FOTOGRAFIA ANALOGOWA I CYFROWA

1. Podstawowe pojęcia związane z budową i funkcjonowaniem sprzętu fotograficznego
2. Obraz fotograficzny w technice analogowej
 1. Światło naturalnie i sztuczne w fotografii
3. Obraz fotograficzny w technice cyfrowej

DZIAŁ II ZGADANIENIA TECHNOLOGICZNE

1. Budowa i obsługa aparatu fotograficznego analogowego i cyfrowego.
2. Różnice i podobieństwa budowy i funkcjonowania aparatów cyfrowych i analogowych
3. Budowa obiektywu. Dobór obiektywu do tematu zdjęcia
4. Materiały fotograficzne
5. Ergonomia, ekonomia i ekologia w ciemni fotograficznej
6. Praca w ciemni fotograficznej
 1. Instrukcja BHP w ciemni fotograficznej
 2. Ciemnia do obróbki filmów
 3. Ciemnia do wykonywania odbitek
 4. Przechowywanie materiałów fotograficznych
 5. Archiwizacja odbitek
7. Obróbka fotografii cyfrowej
 1. Programy do przeglądania zdjęć
 2. Podstawowe programy do edycji i obróbki fotografii
8. Najczęstsze błędy w ciemni

DZIAŁ III WPROWADZENIE DO HISTORII FOTOGRAFII

1. Historia wynalazku
 1. Kontekst historyczny i artystyczny wynalazku
 2. *Camera obscura* od starożytości do XIX w. Wynalazcy fotografii
2. Historia sztuki fotografii
3. Fotografia najnowsza
 1. Instytucje i wydarzenia na rzecz fotografii
 2. Współcześni fotograficy lokalni i światowi

DZIAŁ IV REALIZACJE MULTIMEDIALNE

3. Ogólna charakterystyka multimediiów
 1. Film i jego gatunki
 2. Podstawy budowy i obsługi urządzeń rejestrujących
 3. Światło w filmie.
 4. Dźwięk w filmie
 5. Montaż filmowy
4. Współczesne trendy w fotografii i multimediami
5. Projekty konkursowe
6. Autoprezentacja – portfolio
7. Wystawiennictwo
8. Realizacje intermedialne

I. LITERATURA PRZEDMIOTU

I. WSTĘP

autor: **Seweryn Puchala, mgr sztuki**

nazwa szkoły: **KATOLICKIE LICEUM SZTUK PLASTYCZNYCH IM. PIOTRA JERZEGO FRASSATI**

etap edukacyjny: **III**

nazwa zajęć edukacyjnych: **PODSTAWY FOTOGRAFII I FILMU**

Niniejszy program nauczania przedmiotu Podstawy Fotografii i Filmu w Katolickim Liceum SZTUK Plastycznych został opracowany w oparciu o podstawę programową kształcenia artystycznego, określoną załącznikami nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego

Program uwzględnia również wcześniejsze podstawy programowe specjalności fotografia zawarte w:

1). Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 sierpnia 2019r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych

Program zawiera elementy będące rezultatem wizyty zaproszonego eksperta w ramach projektu *Maestri italiani 1 2022-1-PL01-KA121-VET-000067079*, ptogram Erasmus +

Program przeznaczony jest do realizacji w czasie dwóch lat w pięcioletnim liceum sztuk plastycznych (III etap edukacyjny).

II. OGÓLNA KONCEPCJA PROGRAMU

FNA POCZATEK: CZYM JEST FOTOGRAFIA ARTYSTYCZNA

Przedmiot artystyczny

Fotografia i film to jeden z przedmiotów artystycznych w liceum sztuk plastycznych, nauka tego przedmiotu przewidziana jest na dwa lata. Uczeń, w procesie kształcenia, zdobywa wiedzę z zakresu historii fotografii, techniki i technologii powstawania klasycznego obrazu fotograficznego. Poznaje możliwości nowoczesnych narzędzi cyfrowych, fotografowania i tworzenia obrazów przy pomocy nowoczesnych programów komputerowych. Kształcenie w zakresie tego przedmiotu daje uczniowi podstawowe wiadomości i umiejętności z zakresu fotografii, przygotowuje go również do podjęcia samodzielnej pracy lub nauki na poziomie akademickim.

Materiał programowy jest rozłożony tak, by uczeń nie zniechęcił się na samym początku ale by zdobyta wiedza i umiejętności dopingowały go do działań artystycznych oraz dalszego zdobywania wiedzy i umiejętności. Z tego powodu materiał programowy jest podzielony na konkretne działy. Materiał z poszczególnych działów jest poznawany sukcesywnie w zależności od potrzeb i możliwości w konkretnym czasie, tak by na końcu etapu kształcenia zrealizować całość programu. Program jest podzielony na następujące działy tematyczne:

1. Fotografia analogowa i cyfrowa
2. Zgadnienia technologiczne
3. Wprowadzenie do historii fotografii
4. Realizacje Ffilmowe

Część materiału z poszczególnych działów jest realizowana w poszczególnych półroczach (np. realizacje

multimedialne), część przez cały okres kształcenia (np. wprowadzenie do historii fotografii).

W programie tym uwzględniono predyspozycje i zainteresowania uczniów jak również warunki zewnętrzne panujące w Polsce. Wydaje się, że warunki zewnętrzne, w fotografii tradycyjnej odgrywają istotną rolę, dlatego sytuację tę uwzględniono poprzez położenie dużego nacisku na fotografowanie w miesiącach jesiennych i wiosennych, w zimowych przewidziano naukę teorii tj. historię fotografii, estetykę, technikę i technologię fotograficzną. Dzięki takiemu układowi uczeń uniknie typowych dla początkujących niepowodzeń oraz już na początku zdobędzie istotną wiedzę i praktykę na temat tego, co w fotografii jest najistotniejsze (światło), a co drugorzędne (sprzęt). Celem nadrzędnym programu, wydaje się każdego, nie tylko tego, jest jaknajszybciej zdobyć zainteresowanie ucznia daną dziedziną w tym wypadku fotografią i filmem. Trzeba pokazać uczniowi, że od samego początku, że przy niewielkich nakładach pracy potrafi samodzielnie pracować.

1. Cele ogólne

W fotografii czarno-białej położono nacisk na to by uczeń potrafił świadomie budować obraz, w tym miejscu najważniejsza wydaje się być świadomość kadru. Z tego względu ważne jest by uczniowie używali aparatów analogowych, w których nie możliwa jest modyfikacja obrazu po jego zrobieniu do czasu wywołania w ciemni fotograficznej. Od uczniów na tym etapie kształcenia wymaga się przede wszystkim zdjęć tzw. *nie kadrowanych*. Świadomość kadru jest podstawą nie tylko fotografii ale wszystkich sztuk wizualnych. Umiejętność świadomego budowania obrazu tj. kadrowania uczeń powinien opanować w pierwszym semestrze nauki fotografii, bez tej umiejętności trudno wyobrazić sobie dalszą naukę fotografii cyfrowej czy filmu. Uczeń musi zdobyć świadomość, że fotografie nie mogą być dziełem przypadku tylko zaplanowanym, świadomym działaniem. Takim podejściem jest podyktowany wybór tematów i techniki, które narzucają konieczność myślenia w miejsce intuicji i planowania pracy w miejsce przypadkowego działania. Dużo łatwiej uczyć pewnych zagadnień teoretycznych w tym historii i techniki fotograficznej jeśli uczeń widzi jak konkretną teorię stosować w praktyce i jak czynili to wielcy mistrzowie.

Ucząc fotografii rozpoczynamy od nauczania obsługi aparatu fotograficznego jest to konieczne gdyż na rynku dostępnych jest tak wiele różnych modeli aparatów, że nie znając ich budowy trudno nawet wybrać odpowiedni aparat dla siebie nie mówiąc już o pracowaniu na konkretnym sprzęcie nie znając jego możliwości i zasad obsługi. Uczeń powinien jak najszybciej dostać narzędzie do ręki i niezbedną wiedzę potrzebną do obsługi tego narzędzia. W dalszym toku nauki uczeń przyswaja sobie cały proces obróbki fotograficznej począwszy od naciśnięcia migawki poprzez wywołanie filmu i wykonanie odbitek czarno-białych w ciemni fotograficznej.

Uczeń, który opanował te umiejętności jest dopiero świadomy tego czym jest fotografia i czym jest obraz fotograficzny. Dopiero teraz możemy mówić o świadomym kreowaniu obrazu. Uczeń musi posiadać nie tylko umiejętności budowania obrazu ale również świadomość, że obraz to nie dzieło przypadku (szczególnie w dzisiejszych czasach masowego analfabetyzmu piktoralnego) ale zamierzone i zaplanowane działanie poprzez które można uzyskać zamierzone i ściśle określone cele. Kiedy uczeń już wie, że obraz nie jest przypadkowy może uczyć się historii jego powstawania i zasad jego budowy ponieważ dopiero teraz uczeń wie, że tego wszystkiego potrzebuje się nauczyć. Dzisiaj uczeń nie będzie uczył się czegoś, co do czego żywi przekonanie, że tego nie potrzebuje.

Dopiero drugim etapem nauki fotografii i filmu jest przekazanie uczniowi świadomości celów jakie stawia sobie twórca obrazu. Uczeń powinien wiedzieć, że obraz powstaje po coś również w zakresie teleologicznym czyli dla jakiejś idei, dla jakiegoś celu. Dlatego właśnie uczeń zdobywa tę wiedzę wykonując konkretne zadania. Zadania te są zaplanowane tak by uchronić ucznia od trudności typowych dla początkujących czyli zniechęceniem i zaprzestaniem dalszej nauki. Jest to tym bardziej istotne w dobie obrazu cyfrowego, gdzie wydaje się całkowicie zniwelowano wszystkie trudności techniczne i każdy może robić (nie tworzyć) obrazy bez właściwego przygotowania i świadomości po co je czyni.

Dwa lata nauki podstaw fotografii i filmu powinny dać uczniowi świadomość obrazu, tego jak powstaje i do czego służy jakie cele można poprzez obraz osiągnąć. Następnie uczeń powinien posiadać właściwą wiedzę i umiejętności warsztatowe by wiedział nie tylko co ale jak wykonać. Uczeń kończąc naukę fotografii i filmu powinien posiadać wiedzę i umiejętności warsztatowe w stopniu umożliwiającym samodzielne funkcjonowanie na współczesnym rynku pracy.

2. Cele szczegółowe:

- Zapoznanie z budową aparatu fotograficznego analogowego i cyfrowego
- Zapoznanie z budową obiektywu i ich różnorodnością
- Zapoznanie z materiałami fotograficznymi
- Wprowadzenie w pracę w ciemni fotograficznej
- Zapoznanie z podstawowymi programami komputerowymi do tworzenia multimediiów
- Pokazanie najczęściej popełnianych błędów w fotografii analogowej
- Zapoznanie z historią wynalazku fotografii i fotografii artystycznej
- Ukazanie najnowszych trendów fotografii współczesnej
- Zapoznanie z budową kamery cyfrowej
- Zapoznanie z elementarnymi pojęciami z teorii i historii filmu
- Realizacje filmowe
- Zapoznanie z zasadami ergonomii, ekonomii i ekologii pracy w ciemni fotograficznej

IV. Tematy fotograficzne

Uczeń podjął w czasie całego cyklu kształcenia najważniejsze tematy fotograficzne z zakresu:

- Martwa natura
- fot. reklamowa
- Portret
- Fotografia dokumentalna
- tematy specjalne Liturgia i miejsca sakralne
- fot. dzieł sztuki
- techniki eksperymentalne
- fotografia struktur

III. OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ NA KONIEC ETAPU KSZTAŁCENIA

PODSTAWY FOTOGRAFII I FILMU				
CELE KSZTAŁCENIA				
Wiedza	Umiejętności			Kompetencje
1. Przystwojenie wiedzy w zakresie podstaw fotografii i filmu.	2. Kreacja w zakresie podstaw fotografii i filmu.	3. Działania warsztatowe.	4. Prezentacja publiczna.	5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji			
1. Przystwojenie wiedzy w zakresie podstaw fotografii i filmu.				
	Uczeń/słuchacz:			
1) zasady bezpieczeństwa i higieny pracy;	1) określa warunki organizacji stanowiska pracy zgodnie z zasadami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska; 2) wymienia środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań artystycznych; 3) rozpoznaje źródła i określa skutki oddziaływania na organizm człowieka czynników szkodliwych.			
2) historia i wiedza w zakresie podstaw fotografii i filmu;	1) omawia w zarysie historię fotografii i filmu; 2) wymienia reprezentatywne dzieła oraz ich autorów; 3) określa osiągnięcia technologiczne fotografii i filmu; 4) definiuje pojęcia w zakresie fotografii i filmu.			
3) warsztat i technologia w zakresie podstaw fotografii i filmu.	1) rozpoznaje rodzaje fotografii i filmu; 2) omawia podstawowe techniki i procesy wykonywania i obróbki: a) fotografii analogowej, b) fotografii cyfrowej, c) obrazu ruchomego; 3) określa materiały używane w fotografii i filmie; 4) charakteryzuje narzędzia, sprzęt i urządzenia stosowane w fotografii i filmie.			
2. Kreacja w zakresie podstaw fotografii i filmu.				
	Uczeń/słuchacz:			

	6) wykonuje prostą dokumentację techniczną.
2) stosowanie artystycznych środków wyrazu.	1) obserwuje rzeczywistość i twórczo ją interpretuje; 2) kreuje obraz fotograficzny i formę audiowizualną z wyobraźni; 3) umiejętnie transformuje pojęcia i idee na język fotografii i filmu; 4) wykorzystuje wiedzę z innych dziedzin sztuki i dorobku kulturowego; 5) poszukuje nowych rozwiązań i twórczo eksperymentuje; 6) stosuje zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej.
3. Działania warsztatowe.	
	Uczeń/słuchacz:
1) organizacja warsztatu pracy;	1) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; 2) stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej; 3) przygotowuje plan zdjęciowy; 4) dobiera sprzęt, akcesoria i narzędzia potrzebne do realizacji obrazu fotograficznego i filmowego; 5) rozpoznaje błędy techniczne realizacji; 6) planuje przebieg pracy.
2) sprzęt i narzędzia do realizacji pracy;	1) stosuje narzędzia i urządzenia wspomagające projektowanie fotografii i filmu, w tym cyfrowe; 2) posługuje się narzędziami, urządzeniami do rejestracji fotografii i filmu; 3) stosuje materiały eksploatacyjne; 4) stosuje programy do edycji, obróbki i montażu obrazu fotograficznego i filmowego; 5) kontroluje sprawność działania sprzętu fotograficznego i filmowego; 6) podejmuje proste czynności związane z konserwacją sprzętu; 7) posługuje się sprzętem zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.

2) współpraca w zespole;	1) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 2) uwzględnia opinie i sugestie innych członków zespołu; 3) dzieli się informacjami; 4) uzgadnia wspólne stanowisko w zespole; 5) wykorzystuje efekty pracy innych członków zespołu.
3) etyka zawodowa.	1) przewiduje skutki podejmowanych działań i ponosi odpowiedzialność za podejmowane decyzje; 2) stosuje zasady etyki zawodowej; 3) stosuje zasady kultury i normy zachowania przyjęte; w środowisku artystycznym.
	warunków technicznych prezentacji filmów; 3) dobiera oświetlenie ekspozycji fotografii; 4) dokonuje publicznych prezentacji swoich prac.
2) prezentacja w mediach cyfrowych.	1) dobiera metody publikacji internetowych; 2) publikuje obrazy cyfrowe z zachowaniem ochrony własności intelektualnej.

5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.	
	Uczeń/słuchacz:
1) rozwój artystyczny i zawodowy;	1) analizuje własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) wyznacza sobie cele rozwojowe, sposoby i terminy ich realizacji; 4) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności; 5) wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności zawodowych; 6) podejmuje inicjatywę w nietypowej sytuacji warsztatowej; 7) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem; 8) dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze; 9) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym

Ponadto

Uczeń:

- Jest kreatywny w dziedzinie multimediiów, posługując się odpowiednimi środkami wyrazu wyrażając własną osobowość artystyczną.
- Wykonuje prace plastyczne w zakresie fotografii, filmu wykorzystując w praktyce wiedzę i umiejętności warsztatowe zdobyte w ramach innych przedmiotów obowiązkowych.
- Korzysta z różnych źródeł informacji dotyczących sztuk plastycznych, szczególnie w zakresie swojej specjalizacji.
- Umiejętnie i racjonalnie organizuje swoje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi zasadami ergonomii, ekologii oraz przepisami BHP.
- Stosuje przepisy dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.
- Stosuje w praktyce zasady techniczne i technologiczne związane z wykonywaniem zawodu plastyka w zakresie swojej specjalizacji.
- Stosuje terminy i pojęcia z zakresu sztuk plastycznych w zakresie fotografii.
- Dokumentuje i prezentuje własne dokonania twórcze.
- Dokonuje ewaluacji własnej pracy.
- Dokonuje przykładowy projekt zespołowy
- Uczestniczy w wystawach i innych wydarzeniach artystycznych.
- Podejmuje wyzwania, biorąc udział w różnych konkursach i przeglądach.
- Dokonuje przeglądu dziejów w zakresie fotografii i filmu, charakteryzuje twórczość wybitnych przedstawicieli tej dziedziny.
- Na podstawie analizy formalnej i treściowej dokonuje świadomej oceny wartości artystycznych, estetycznych oraz technicznych dzieł sztuk fotograficznych i filmowych; formułuje własne sądy i opinie.
- Dbą o własny rozwój, podnosi kwalifikacje i dąży do dalszego kształcenia, zdobywając wyższe umiejętności zawodowe.
- Zna podstawowe zasady regulujące gospodarką rynkową, w szczególności w zakresie możliwości prowadzenia własnej działalności artystycznej.
- Wymienia i rozróżnia instytucje kultury oraz przedsiębiorstwa związane ze swoim zawodem.
- Potrafi zainicjować i poprowadzić własną działalność artystyczną, a także planuje i podejmuje działania marketingowe z tym związane.

IV. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI ORAZ WSKAZÓWKI METODYCZNE

Celem zagadnień poznawanych i doświadczanych w ramach przedmiotu jest wzbogacenie możliwości twórczych i technicznych ucznia dla całokształtu jego działań plastycznych w szkole oraz w praktyce zawodowej. Nadrzędnym zaś celem nauczania przedmiotu jest uporządkowany przekaz uniwersalnych zasad języka plastycznego w warstwach: źródłowej, znaczeniowej i praktycznej. Istotną rolą w edukacji jest ponadto poznawcza wartość intelektu, wyobraźni oraz umiejętności manualne. Aby konstruowany przekaz był uniwersalny, współczesny i komunikatywny uczeń, w ramach przedmiotu, zostaje wyposażony w środki przekazu plastycznego wykorzystujące poza tradycyjnymi nowoczesne techniki i technologie.

Podstawa programowa realizowana jest zarówno w oparciu o tradycyjny warsztat plastyczny oraz pracę z wykorzystaniem nowoczesnych technik i technologii, oprogramowania graficznego, architektonicznego, systemowego i biurowego.

1. Metody oraz formy działań

Rozmowa nauczająca

Poprzedza każde działanie plastyczne ucznia, wprowadza w nowe zagadnienia, przybliża problemy

związane z formą dzieła oraz techniką i technologią wykonania; nauczyciel w rozmowie z uczniami zapoznaje ich z podstawowymi terminami plastycznymi i technicznymi związanymi z konkretnym ćwiczeniem

Prezentacja:

Prezentacja prac uczniów poprzednich lat lub znanych artystów

Realizacje warsztatowe - ćwiczenia

Stanowią podstawową formę działań. W praktycznych działaniach projektowych zadania plastyczne muszą uwzględniać fazy działań (w mniejszych zadaniach od szkicu koncepcyjnego do realizacji wybranego projektu, w zadaniach szerszych i wieloetapowych – od szkiców wstępnych, realizacji wybranego projektu, aż do wykonania dokumentacji projektowej).

FORMY SPRAWDZANIA:

Korekta indywidualna i zbiorowa.

Uczeń wykonuje zadanie pod opieką nauczyciela, który dokonuje korekty jego pracy w trakcie realizacji zadania. Korekty prowadzone są z każdym uczniem w formie indywidualnej rozmowy i polegają na dokładnym przypomnieniu problematyki zadania oraz sprawdzeniu, czy uczeń zastosował w nim indywidualne środki wyrazu i właściwe środki techniczne. Wszystkie czynności realizowane w ramach korekty powinny zmierzać do osiągnięcia przez ucznia optymalnych wyników końcowych, a więc realizacji założonych celów zadania oraz inspirowania go do indywidualnych poszukiwań.

Uzupełnieniem korekty indywidualnej mogą być korekty zbiorowe, które polegają na omawianiu prac uczniów na szerszym forum, np. grupy.

Analiza przykładów plastycznych.

Jest ona ważną procedurą osiągnięcia celów. Przed realizacją zadań nauczyciel pokazuje przykłady prac archiwalnych oraz przykłady z literatury fachowej. Dzięki temu uczniowie są lepiej przygotowani do realizacji zadania, a także uczą się oceniać prace pod względem technicznym i estetycznym.

Prace domowe uczniów.

Część zadań uczniów, zwłaszcza projekty koncepcyjne, wymaga dłuższego przemyślenia i odpowiedniego przygotowania, dlatego są zalecane jako zadania domowe.

Uczenie się we współpracy.

Forma nauczania przedmiotu stwarza możliwości świadomej i dobrze zorganizowanej pracy indywidualnej, jak również daje możliwość prowadzenia zajęć grupowych w ramach wyznaczonych zadań. W związku z tym w drugiej części programu uwzględnione zostały działania grupowe, które przygotowują do podejmowania w dorosłym życiu artystycznym zadań zespołowych, kształtują psychiczne predyspozycje niezbędne do tego rodzaju aktywności zawodowej.

Prezentacja prac własnych.

Jedną z ważnych form działania pracowni jest przygotowywanie uczniów do prezentacji prac, począwszy od pracowni, następnie na forum szkoły aż do wystaw organizowanych przez instytucje zewnętrzne. Dzięki prezentowaniu prac uczniowie przygotowują się do uczestniczenia w różnych formach życia plastycznego i weryfikują swoją świadomość kreacyjną.

Dokumentowanie zjawisk wizualnych.

Interesujące zjawiska wizualne dokumentowane są przez uczniów przy pomocy różnych środków i narzędzi rejestrujących. Uczeń – poprzez dokumentację - zbiera różne materiały, które następnie wykorzystuje w zadaniach plastycznych.

Przeglądy prac.

Jedną z ważnych procedur osiągnięcia celów są przeglądy wszystkich prac wykonanych w ramach danej problematyki oraz wspólne omawianie zadań, wymiana poglądów i wspólna ocena poszczególnych prac. Osobny charakter mają przeglądy końcoworoczne wszystkich prac uczniowskich, które stanowią istotny materiał poglądowy, inspirujący do wymiany opinii oraz porównań i ocen, a także poszerzania swoich doświadczeń w postrzeganiu i przyswajaniu różnych zagadnień i problemów wizualnych.

Konkursy przedmiotowe i ogólnoplastyczne.

Udział w konkursach przedmiotowych z zakresu projektowania lub innych przedmiotów (np. graficznych) jest bardzo ważnym elementem kształcenia i wychowania plastyka. Dlatego uczniowie są zachęceni, motywowani i inspirowani przez nauczyciela do udziału w takich formach aktywności artystycznej. Dzięki uczestniczeniu w konkursach uczniowie przygotowują się również do przeżywania sukcesów i porażek – stałego elementu życia artystycznego.

2. Korelacje międzyprzedmiotowe

Podstawowe zagadnienia, omówione i praktykowane w ramach przedmiotu, uczeń wykorzystuje także na innych zajęciach ogólnokształcących i artystycznych. Z kolei doświadczenia wyniesione z innych przedmiotów stanowią podbudowę intelektualną i manualną dla realizacji intermedialnych. Poniżej przedstawiono przykładowe zagadnienia wspólne dla realizacji intermedialnych i innych przedmiotów:

Fizyka:

- Zagadnienia struktury światła jako części promieniowania elektromagnetycznego,
- Źródła i kształt światła,
- Rozszczepienie i pochłanianie wiązki światła,
- Wykorzystanie wiązki promieniowania świetlnego,
- Proces postrzegania barwy,
- Modele i tryby kolorów,
- Optyka fotograficzna,
- Optoelektronika – podstawy budowy elementów światłoczułych.

Chemia:

- Zasadowy i kwasowy odczyn roztworu,
- BHP w posługiwaniu się roztworami chemicznymi,
- Odmierzanie substancji i tworzenie roztworów o określonym stężeniu.

Biologia:

- Budowa oka,
- Psychologiczne aspekty procesu widzenia,
- Oczy i mózg – okolice wzrokowe mózgu,
- Anatomia – analiza budowy człowieka i zwierząt.

Historia sztuki:

- Środki wyrazu artystycznego w różnych dziedzinach sztuki na przestrzeni dziejów
- Inspiracje dokonania wybitnych twórców.

Malarstwo:

- Rodzaje kompozycji,
- Środki wyrazu na płaszczyźnie i w przestrzeni,
- Studia i interpretacje z natury.

Rzeźba:

- Techniki rzeźbiarskie
- Bryła, faktura, ruch, relief.

Informatyka:

- Wykorzystanie umiejętności posługiwania się komputerem, oprogramowaniem i urządzeniami peryferyjnymi,
- Wykorzystanie TI do komunikacji i prezentacji swoich osiągnięć,
- Wykorzystanie TI do tworzenia nowoczesnego warsztatu pracy i przystosowania się do szybko zmieniającego się świata nowoczesnych technologii.

Projektowanie graficzne, podstawy projektowania

- Techniki druku tradycyjnego, druk cyfrowy,
- Podstawy DTP.

Liturgika

- Zasady urządzania wnętrz sakralnych (światło)
- Zasady fotografowania w trakcie uroczystości liturgicznych (Msza Święta, ślub, chrzest)

3. Dostosowanie programu do potrzeb indywidualnych uczniów

Materiał nauczania zawarty w programie uwzględnia potrzeby indywidualne uczniów. Niektóre zagadnienia zaleca się realizować wspólnie, inne – jako wynik indywidualizacji koncepcji – powinny być realizowane w rozszerzonym procesie dydaktycznym. Wynika to z charakteru kształcenia plastycznego, opartego w dużym stopniu na autoedukacji. W programie zostały uwzględnione zadania do realizacji z przeciętnym uczniem. Treści kształcenia są jednak w trakcie procesu dydaktycznego indywidualizowane w zależności od zaistniałych przypadków i okoliczności.

Praca z uczniem zdolnym, jeśli uczeń będzie szczególnie zainteresowany przedmiotem, powinno się sformułować dla niego zadania dodatkowe, dostosowane do jego poziomu i zainteresowań.

Jeśli uczeń będzie słaby lub słabozmotywowany zaleca się współpracę z pedagogiem szkolnym, ponadto, jeżeli w trakcie realizacji programu pojawi się potrzeba czasowej rezygnacji z niektórych wymagań wobec ucznia, wynikająca z uwarunkowań medycznych bądź psychologicznych, zalecenia powinny być realizowane zgodnie z orzeczeniami i ustaleniami poradni psychologiczno-pedagogicznej.

4. Wymagania bazowe

Do realizacji przedmiotu nauczania niezbędne są pracownie oraz inne pomoce dydaktyczne:

- Pracownia komputerowa wyposażona w indywidualne stanowiska komputerowe; rzutnik i ekran, oprogramowanie systemowe, graficzne, filmowe - edycyjne, biurowe
- Podręczna biblioteczka przedmiotu
- Stanowisko ekspozycyjne do prezentacji prac uczniów.
- Studio fotograficzne wyposażone w tło, system oświetlenia studyjnego, aparaty lustrzankowe cyfrowe, aparaty analogowe.
- Ciemnia fotograficzna z indywidualnymi stanowiskami z powiększalnikami.
- Sala wykładowa z możliwością pokazu multimedialnego i dużego stołu do omawiania prac w postaci odbitek fotograficznych.
- Pracownia wyposażona w filmowy sprzęt oświetleniowy.

V. PRZEDMIOTOWE KRYTERIA OCEN

1. Kryteria oceny zadań plastycznych

- Zgodność z tematem,
- Obecność wszystkich niezbędnych i ustalonych elementów,
- Walory artystyczne,
- Jakość techniczna i estetyka wykonania,
- Terminowość wykonania,
- Indywidualność koncepcji,
- Nowatorstwo i oryginalność pracy,
- Atrakcyjność prezentacji projektu,
- Adekwatny dobór medium i środków technicznych do realizowanego zadania.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie klasyfikowania, promowania i oceniania wprowadza się następujące oceny: celujący, bardzo dobry, dobry, dostateczny, dopuszczający, niedostateczny. Stopień niedostateczny otrzymują uczniowie, którzy nie spełnili wymagań na stopień dopuszczający.

Oceny uzyskane przez ucznia pozostają też w bezpośredniej relacji z proponowanym zakresem materiału. Uczeń, który realizuje jedynie zadania podstawowe – uzyskuje ocenę śródroczną lub roczną - maksymalnie dobrą. Uczniowie, którzy realizują zadania dodatkowe lub zadania o poszerzonej skali trudności - mogą uzyskać oceny wyższe (stopień bardzo dobry i celujący).

Indywidualna twórczość ucznia związana bezpośrednio z realizowanym programem nauczania jest dostrzegana jako przejaw dodatkowej aktywności, co w efekcie jest promowane pozytywną oceną. Indywidualna realizacja własnych dokonań, przejawiająca się w różnego rodzaju współpracy z profesjonalnymi firmami lub realizacją określonych dokonań dla konkretnej instytucji jest działaniem omawianym, konsultowanym z nauczycielem i promowanym dodatkową oceną.

OCENA CELUJĄCA UCZEŃ:

- Realizuje program nauczania
- Wykonuje zadane ćwiczenia w terminie
- Potrafi samodzielnie obsługiwać aparat fotograficzny analogowy oraz cyfrowy w trybie *manual* tzn. samodzielnie ustawia przysłonę i czas, poprawnie używa światłomierza
- Potrafi samodzielnie wywołać film czarno-biały oraz wykonać odbitki fotograficzne
- Właściwie archiwizuje wywołane filmy oraz wykonane odbitki
- Przyswoił i opanował wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu podstaw fotografii i filmu w stopniu bardzo dobrym
- Przejawia poza lekcyjne zainteresowania przedmiotem, potrafi zrecenzować ostatnio widzianą wystawę lub obejrzany film
- Wyszukuje samodzielnie potrzebne do pracy informacje
- Poszerza swoją wiedzę zdobytą za zajęciach
- Potrafi odnieść hist. fot i filmu do hist. sztuki
- Jest aktywny
- W swojej twórczości wykorzystuje inne techniki fot. (tzn. eksperymentalne)
- Bierze czynny udział w wystawach i konkursach szkolnych, ogólnopolskich w miarę możliwości międzynarodowych
- Potrafi zaprezentować swoje osiągnięcia w samodzielnie przygotowanym portfolio

OCENA BARDZO DOBRA UCZEŃ:

- Realizuje program nauczania
- Wykonuje zadane ćwiczenia w terminie
- Potrafi samodzielnie obsługiwać aparat fotograficzny analogowy oraz cyfrowy w trybie „manual”

- tzn. samodzielnie ustawia przysłonę i czas, poprawnie używa światłomierza
- Potrafi samodzielnie wywołać film czarno-biały oraz wykonać odbitki fotograficzne
- Właściwie archiwizuje wywołane filmy oraz wykonane odbitki
- Przyswoił i opanował wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu podstaw fotografii i filmu w stopniu bardzo dobrym
- Przejawia zainteresowania przedmiotem, potrafi zrecenzować ostatnio widzianą wystawę lub obejrzany film
- Wyszukuje samodzielnie potrzebne do pracy informacje
- Poszerza swoją wiedzę zdobytą za zajęciach
- Potrafi odnieść hist. fot i filmu do hist. sztuki
- Jest aktywny
- W swojej twórczości wykorzystuje inne techniki (eksperymentalne)
- Bierze udział w wystawach i konkursach szkolnych, ogólnopolskich w miarę możliwości międzynarodowych
- Potrafi zaprezentować swoje osiągnięcia w samodzielnie przygotowanym portfolio

OCENA DOBRA UCZEŃ:

- Realizuje program nauczania
- Wykonuje zadane ćwiczenia w terminie lub niewiele ten termin przekracza
- Potrafi samodzielnie obsługiwać aparat fotograficzny analogowy oraz cyfrowy w trybie „manual” tzn. samodzielnie ustawia przysłonę i czas, poprawnie używa światłomierza
- Potrafi samodzielnie wywołać film czarno-biały oraz wykonać odbitki fotograficzne
- Właściwie archiwizuje wywołane filmy oraz wykonane odbitki
- Przyswoił i opanował wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu podstaw fotografii i filmu w stopniu dobrym
- Przejawia zainteresowania przedmiotem, potrafi wskazać ostatnio widzianą wystawę lub obejrzany film
- Wyszukuje samodzielnie potrzebne do pracy informacje
- Poszerza swoją wiedzę zdobytą za zajęciach
- Potrafi odnieść hist. fot i filmu do hist. sztuki
- Jest aktywny
- W swojej twórczości wykorzystuje inne techniki (eksperymentalne)
- Bierze udział w wystawach i konkursach szkolnych
- Potrafi zaprezentować swoje osiągnięcia w samodzielnie przygotowanym portfolio

OCENA DOSTATECZNA UCZEŃ:

- Realizuje program nauczania
- Wykonuje zadane ćwiczenia
- Potrafi samodzielnie obsługiwać aparat fotograficzny analogowy oraz cyfrowy w trybie „manual” tzn. samodzielnie ustawia przysłonę i czas, poprawnie używa światłomierza
- Korzystając z pomocy nauczyciela potrafi wywołać film czarno-biały oraz wykonać odbitki fotograficzne
- Właściwie archiwizuje wywołane filmy oraz wykonane odbitki
- Przyswoił i opanował wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu podstaw fotografii i filmu w stopniu dostatecznym
- Przejawia zainteresowania przedmiotem, potrafi wskazać ostatnio widzianą wystawę lub obejrzany film
- Wyszukuje samodzielnie potrzebne do pracy informacje
- Poszerza swoją wiedzę zdobytą za zajęciach
- Potrafi zaprezentować swoje osiągnięcia w samodzielnie przygotowanym portfolio

OCENA DOPUSZCZAJĄCA UCZEŃ:

- Stara się realizować program nauczania
- Stara się wykonywać zadane ćwiczenia
- Korzystając z pomocy nauczyciela potrafi wywołać film czarno-biały oraz wykonać odbitki fotograficzne
- Właściwie archiwizuje wywołane filmy oraz wykonane odbitki
- Przyswoił i opanował wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu podstaw fotografii i filmu w stopniu dopuszczającym
- Wyszukuje potrzebne do pracy informacje

Uczeń podjął w czasie całego cyklu kształcenia najważniejsze tematy fotograficzne z zakresu:

- Martwa natura
- Fotografia reklamowa
- Portret
- Fotografia dokumentalna
- tematy specjalne Liturgia i miejsca sakralne
- Fotografia dzieł sztuki
- Techniki eksperymentalne

VI. TREŚCI KSZTAŁCENIA: MATERIAŁ NAUCZANIA I OPIS OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

DZIAŁ I FOTOGRAFIA ANALOGOWA I CYFROWA

1. Podstawowe pojęcia związane z budową i funkcjonowaniem sprzętu fotograficznego
2. Obraz fotograficzny w technice analogowej
 1. Światło naturalnie i sztuczne w fotografii
3. Obraz fotograficzny w technice cyfrowej

Materiał nauczania:

- Budowa i działanie camery obscury.
- Klasyfikacja aparatów fotograficznych i ich przeznaczenie.
- Funkcja i działanie poszczególnych elementów aparatu fotograficznego.
- Rodzaje obiektywów i ich zastosowanie.
- Wyposażenie atelier fotograficznego – funkcje oraz zasady użytkowania.
- Podstawowe parametry wykonywania zdjęć.

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Potrafi obsługiwać aparat fotograficzny analogowy i cyfrowy
- Wykonuje zdjęcia przy świetle zastanym (naturalnym) i sztucznym (studio)
- Wykonuje zdjęcia aparatem analogowym i cyfrowym
- Potrafi samodzielnie wykonać *camera obscura*

Zastosowane elementy bazy (pomieszczenia, sprzęt foto i oprogramowanie):

- Studio, atelier fot. ze światłem sztucznym

- Aparaty fotograficzne analogowe i cyfrowe
- Komputer z właściwym oprogramowaniem

Przykładowe zadania:

- Fotografia jako ilustracja wybranego dzieła muzycznego
- Martwa natura – zdjęcie reklamowe wybranego produktu
- Portret
- *Camera obscura*

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Przegląd prac ucznia
- Analiza znanych zdjęć reklamowych
- Wystawa prac uczniów

DZIAŁ II ZGADANIENIA TECHNOLOGICZNE

Materiał nauczania:

1. Budowa i obsługa aparatu fotograficznego analogowego i cyfrowego.
2. Różnice i podobieństwa budowy i funkcjonowania aparatów cyfrowych i analogowych
3. Budowa obiektywu. Dobór obiektywu do tematu zdjęcia
4. Materiały fotograficzne
5. Ergonomia, ekonomia i ekologia w ciemni fotograficznej
6. Praca w ciemni fotograficznej
 1. Instrukcja BHP w ciemni fotograficznej
 2. Ciemnia do obróbki filmów
 3. Ciemnia do wykonywania odbitek
 4. Przechowywanie materiałów fotograficznych
 5. Archiwizacja odbitek
7. Obróbka fotografii cyfrowej
 1. Programy do przeglądania zdjęć
 2. Podstawowe programy do edycji i obróbki fotografii
8. Najczęstsze błędy w ciemni

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Potrafi wywołać film czarno-biały
- Potrafi wykonać odbitki czarno-białe
- Potrafi właściwie archiwizować filmy i odbitki fotograficzne
- Potrafi dobrać odpowiedni obiektyw do tematu zdjęcia
- Potrafi używać aparatu cyfrowego
- Potrafi używać właściwego oprogramowania

Zastosowane elementy bazy (pomieszczenia, sprzęt foto i oprogramowanie):

- Ciemnia fot.
- Atelier, studio fot.

Przykładowe zadania:

- Wykonanie odbitek fot. do konkretnych tematów

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Przygotowanie wystawy prac uczniów

DZIAŁ III WPROWADZENIE DO HISTORII FOTOGRAFII

Materiał nauczania:

9. Historia wynalazku
 1. Kontekst historyczny i artystyczny wynalazku
 2. *Camera obscura* od starożytości do XIX w. Wynalazcy fotografii
10. Fotografia najnowsza
 1. Instytucje i wydarzenia na rzecz fotografii
 2. Współcześni fotograficy lokalni i światowi

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Potrafi udokumentować własne inspiracje znanymi fotografiami wybranych realizacji
- Potrafi wymienić poszczególne tematy – dziedziny fotograficzne

Zastosowane elementy bazy (pomieszczenia, sprzęt foto i oprogramowanie):

- Sala wykładowa z rzutnikiem – prezentacja, film

Przykładowe zadania:

- Recenzja prac wybranego fotografa

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Zadanie domowe – recenzja prac wybranego fotografa
- Dyskusja na temat danego okresu w hist, fot.

DZIAŁ IV REALIZACJE MULTIMEDIALNE

Materiał nauczania:

3. Ogólna charakterystyka multimediiów
 1. Film i jego gatunki
 2. Proces powstawania filmu
 3. Podstawy budowy i obsługi urządzeń rejestrujących
 4. Budowa utworu filmowego
 5. Światło w filmie.
 6. Dźwięk w filmie
 7. Montaż filmowy
4. Współczesne trendy w fotografii i multimedialności
5. Projekty konkursowe
6. [Fotografia struktur i ich przetwarzanie cyfrowe w formę zine](#)
7. Projekty struktur Autoprezentacja – portfolio
8. Wystawiennictwo
9. Realizacje intermedialne

Opis osiągnięć ucznia:

Uczeń:

- Potrafi wymienić gatunki filmowe
- Potrafi rejestrować filmy kamerą cyfrową
- Potrafi wykorzystywać programy do edycji i obróbki filmów

Zastosowane elementy bazy (pomieszczenia, sprzęt foto i oprogramowanie):

- Kamera szkolna
- Atelier, studio fot.

– Komputer z oprogramowaniem do edycji i obróbki filmów

Przykładowe zadania:

- Wykonanie scenariusza do filmu
- Wykonanie krótkiego utworu filmowego
- Przygotowanie utworu filmowego do prezentacji publicznej (dźwięk)

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia:

- Publiczna prezentacja filmu

VIII. LITERATURA PRZEDMIOTU

Książki:

1. Arnheim Rudolf - *Sztuka i percepcja wzrokowa*, Wyd. Art. i Film, Warszawa 1978
2. Barthes Roland - *Światło obrazu*, wyd. KR, Warszawa 1996
3. Brown Blain - *Światło w filmie*, Wydawnictwo Wojciech Marzec, Warszawa 2009
4. Cotton Charlotte - *Fotografia jako sztuka współczesna*, Universitas, Warszawa 2010
5. Gombrich Ernst H. - *Sztuka i złudzenie*, PWN, Warszawa 1981
6. Goodell Gregory - *Sztuka produkcji filmowej*, Wydawnictwo Wojciech Marzec, Warszawa 2009
7. Gregory Richard L. - *Oko i mózg – psychologia widzenia*, PWN, Warszawa 1971
8. Grossman Rhoda - *Magia efektów*, Wydawnictwo LYNX-SFT Warszawa 1998
9. Hellman Alicja - *Film faktów i film fikcji*, Uniwersytet Śląski, Katowice 1977
10. Jeffrey Ian - *Jak czytać fotografię*, wyd. Universitas, Warszawa 2009
11. Kamiński Bogdan - *Cyfrowy prepress, drukowanie i procesy wykończeniowe*, Wyd. Translator s.c. Warszawa 1999
12. Kościelecki Stefan - *Współczesna koncepcja wychowania plastycznego*, PWN, Warszawa 1979
13. Lechowicz Lech - *Historia fotografii, cz.1*, PWSFTv iT, Łódź 2012
14. Murch Walter - *W mgnieniu oka*, Wydawnictwo Wojciech Marzec, Warszawa 2006
15. Parramon Jose M. i Calbo Muntsa - *Perspektywa w rysunku i w malarstwie*, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1993
16. Parramon Jose M. - *Jak powstaje kolor*, Wyd. Ossolineum, Wrocław 1993
17. Pastuszek Włodzimierz - *Barwa w grafice komputerowej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000
18. Pastuszek Włodzimierz - *Kolor czy barwa*, Wyd. Pako Warszawa 1993
19. Pastuszek Włodzimierz - *Kolor czy barwa - wstęp do grafiki komputerowej*, Wydawnictwo Naukowo Techniczne, Warszawa 2001
20. Płazewski Jerzy - *Historia kina*, Książka i Wiedza, Warszawa 2010
21. Płazewski Jerzy - *Język filmu*, Książka i Wiedza, Warszawa 2008
22. Przyłipiak Mirosław - *Kino dokumentalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2004
23. *Słownik terminologiczny Sztuk Pięknych*, Wyd. Naukowe PWN Warszawa 1996
24. Sontag Susan - *O fotografii*, wyd. różne
25. Sybil Ihring, Emil Ihring - *Przygotowanie do druku*, Wydawnictwo RM, Warszawa 2001
26. Tarkowski Andriej - *Czas utrwalony*, Pelikan, Warszawa 1989
27. Tomaszewski Andrzej - *Leksykon pism drukarskich*, Wyd. Krupski i S-ka Warszawa 1996
28. Taylor Dave - *Tworzenie stron www.*, Wydawnictwo RM, Warszawa 1998
29. Werner Jerzy - *Podstawy technologii malarstwa i grafiki*, PWN Warszawa – Kraków 1985
30. Wójcik Jerzy - *Labirynt światła*, Canon, Warszawa 2006
31. Zeugner Gerhard - *Barwa i człowiek*, Arkady, Warszawa 1965

Czasopisma branżowe:

1. „Archivolta” - Wyd. Firma Wydawniczo Reklamowa Archivolta, Kraków
2. „2 + 3D” - Wyd. Alfa-Print, Warszawa

3. „Computer Arts” - CGS, Wyd. Poligrafia, Warszawa
4. „Targettii” (katalog oświetlenia) - Wyd. Polski Luxmaster Sp. z o. o., Warszawa

Inne źródła:

1. *Antologia animacji polskiej* – filmy dokumentalne (DVD)
2. Podręczniki użytkownika programów graficznych, architektonicznych, biurowych i systemowych
3. Strony internetowe, fora dyskusyjne, tutoriale z nowinkami technicznymi.